

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

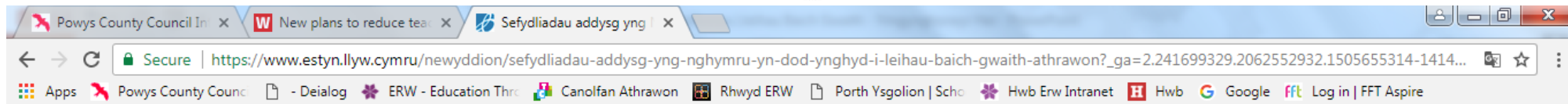
Lleihau Baich Gwaith: Canllaw i Athrawon a Phenaethiaid

Sesiwn Ymwybyddiaeth i Benaethiaid

Regional School Improvement Consortia Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

Hafan / Sefydliadau addysg yng Nghymru yn dod yngghyd i lei...

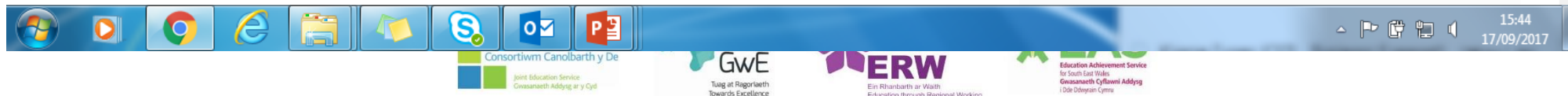
Sefydliadau addysg yng Nghymru yn dod yngghyd i leihau baich gwaith athrawon

Mae sefydliadau addysg yng Nghymru wedi dangos eu hymrwymiad ar y cyd i helpu athrawon i gydbwysu'u baich gwaith. Heddiw, fe wnaeth Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg, Kirsty Williams, a Phrif Arolygydd Addysg Ei Mawrhydi, Meilyr Rowlands, lansio adnoddau sy'n canolbwyntio ar sut gall athrawon leihau gweithgarwch diangen.

Gyda chefnogaeth 16 sefydliad, gan gynnwys Estyn, Llywodraeth Cymru, consortia rhanbarthol ac undebau, mae'r adnoddau yn cydnabod ar y cyd y baich y gall y gweithlu addysg ei deimlo. Mae poster i ystafell y staff a chanllaw poced yn amlygu beth ddylai ac na ddylai athrawon ei wneud wrth gynllunio gwersi, marcio ac asesu, a chasglu data, yn ogystal ag egluro disgwyliadau Estyn.

Cynnwys cysylltiedig

► [Lleihau baich gwaith athrawon a phenaethiaid](#)

“Rydym yn benderfynol o roi mwy o amser i athrawon wneud beth maen nhw’n ei wneud orau: **cynllunio ac addysgu’r gwersi gorau posibl i’w disgyblion.**

“Yn rhy aml, rwy’n clywed sut mae athrawon yn teimlo’u bod yn cael eu rhwystro gan ofynion ‘ticio blychau’ nad ydynt yn canolbwyntio ar godi safonau yn ein hystafelloedd dosbarth.

Mae angen i ni gywiro ambell gamsyniad am yr hyn sy’n ofynnol i athrawon ei wneud a bod yn hollol glir yn ein harweiniad.

“Mae lleihau biwrocratiaeth ddiangen a galluogi athrawon i **dreulio mwy o amser yn cefnogi dysgu disgyblion yn flaenoriaeth i’r llywodraeth hon.** Rydym am wneud yn siŵr bod gwaith marcio, cynllunio ac asesu gan athrawon yn effeithiol ac yn gymesur.

“Bydd y canllaw newydd hwn, a ddatblygwyd gydag amrywiaeth o bartneriaid, **yn helpu athrawon i fwrw ymlaen ag addysgu fel y gallwn barhau i godi safonau.**”

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

*'Teaching is one
of the weakest
aspects of provision'*

Meilyr Rowlands

“Mae baich gwaith athrawon yn fater y mae Estyn yn ei gymryd o ddifrif a'm gobaith yw y bydd y canllaw hwn yn helpu i egluro disgwyliadau a helpu athrawon i hoelio'u hamser a'u hymdrechion ar yr hyn sydd bwysicaf – addysgu a dysgu.”

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

Canllaw Cenedlaethol- Cefndir

Eliminating unnecessary workload around planning and teaching resources

Report of the Independent Teacher
Workload Review Group

March 2016

“There is a key distinction between the daily lesson plan and lesson planning. Too often, ‘planning’ refers to the production of daily written lesson plans which function as proxy evidence for an accountability ‘paper trail’ rather than the process of effective planning for pupil progress and attainment”.

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

Canllaw Cenedlaethol - Cefndir

Eliminating unnecessary workload around marking

Report of the Independent Teacher
Workload Review Group

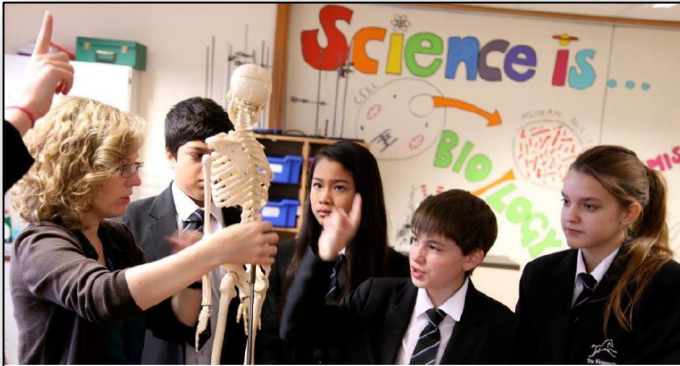
March 2016

*“Marking has evolved into an
unhelpful burden for teachers where
the time it takes is not repaid in
positive impact on pupils’ progress”.*

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

Canllaw Cenedlaethol - Cefndir

**Eliminating unnecessary
workload associated with
data management**

Report of the Independent Teacher
Workload Review Group

March 2016

“Too often, the collection of data becomes an end in itself, divorced from the core purpose of improving outcomes for pupils, often just to ‘be ready’ in case data are needed, what we have called ‘gold plating’. This increases the workload of teachers and school leaders for little discernible benefit.”

Arolwg Cenedlaethol Y Gweithlu Addysg– Ebrill 2017

‘Dangosodd yr arolwg fod amrywiad sylweddol mewn perthynas â llwyth gwaith. Cred y rhan fwyaf o staff cefnogi dysgu mewn ysgolion ac Addysg Bellach eu bod yn llwyddo i reoli eu llwyth gwaith. Fodd bynnag, mae’r rhan fwyaf o athrawon a darlithwyr yn y lleoliadau hyn yn dweud nad ydynt yn llwyddo, gan ddyfynnu gweinyddiaeth, ffitio cynnwys y cwricwlwm i mewn i’r oriau sydd ar gael ac atebolrwydd fel ffactorau.

Canllaw Cenedlaethol – parhâd o’r cefndir

Mae tystiolaeth yn dangos fod baich gwaith gormodol yn cael effaith ar:

- ☐ recriwtio athrawon
- ☐ cadw athrawon

- Mae adroddiad terfynol Arolwg Cenedlaethol y Gweithlu Addysg 2017 yn datgan fod 34% o athrawon ysgol yn dymuno gadael y proffesiwn o fewn y 3 blynedd nesaf. Mwy o wybodaeth ar gael ar wefan ewc.wales.

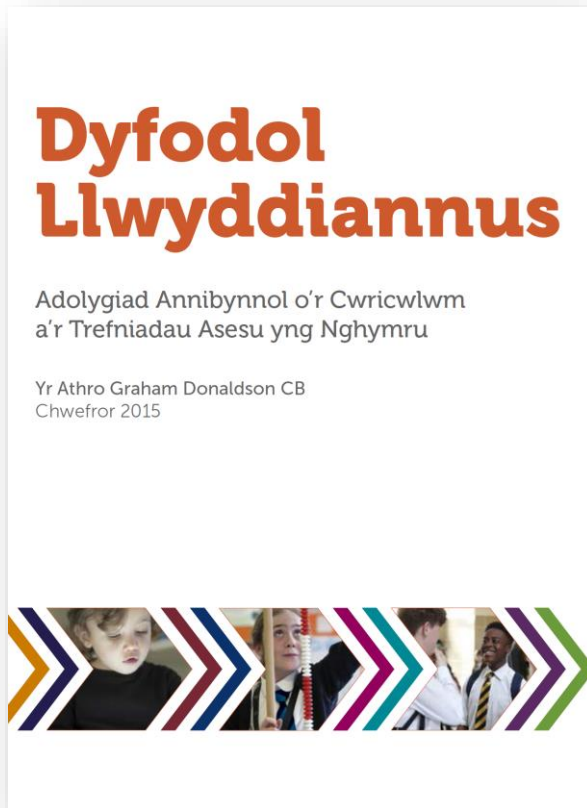

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

Cwricwlwm i Gymru – cwricwlwm am oes

‘Where assessment becomes dominated by accountability processes, as can happen, the consequences for children and young people’s learning can be damaging.’ (Yr Athro Graham Donaldson CB)

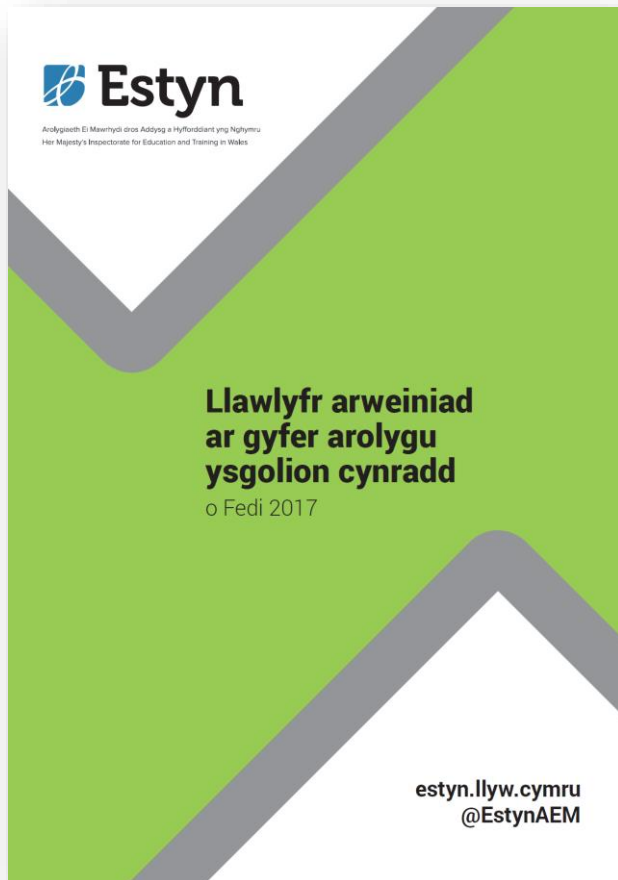
- Mae Asesu Ffurfiannol yn aml yn cael ei weld fel elfen a ychwanegir i’r cwricwlwm yn hytrach na’i fod yn rhan greiddiol o’r addysgu a’r dysgu.

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

Estyn – Newidiadau i drefniadau arolygu o Fedi 2017

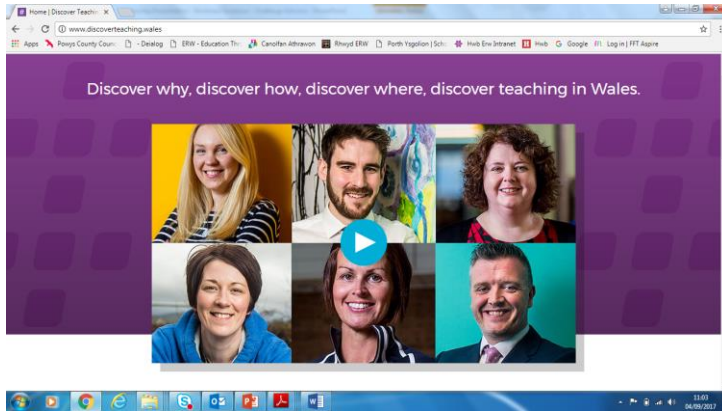
- Mae addysg yng Nghymru yn newid ac felly mae ymagwedd Estyn tuag at arolygu yn newid hefyd
- Mae Estyn yn ymwrwymiedig i sicrhau fod y system arolygu yn cefnogi gwelliant drwy ffocysu yn unig ar y meysydd sydd yn helpu dysgwyr i gyflawni
- ‘Y dylanwad mwyaf ar ddeilliannau dysgwyr yw ansawdd yr addysgu a’r dysgu’ (Adroddiad Blynyddol Prif Arolygwr Ei Mawrhydi Cymru)

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

DARGANFOD ADDYSGU

- Ymgyrch genedlaethol ‘Darganfod Addysgu’ i recriwtio a chadw athrawon yng Nghymru
- Mae’r ymgyrch yn cael ei gyllido ar y cyd gan Lywodraeth Cymru a’r pedwar consortia addysg ar draws Cymru
- Y prif nodau ar gyfer yr ymgyrch genedlaethol yw i annog mwy o bobl i hyfforddi i fod yn athrawon, i gadw athrawon a hefyd i annog athrawon i ddychwelyd i Gymru

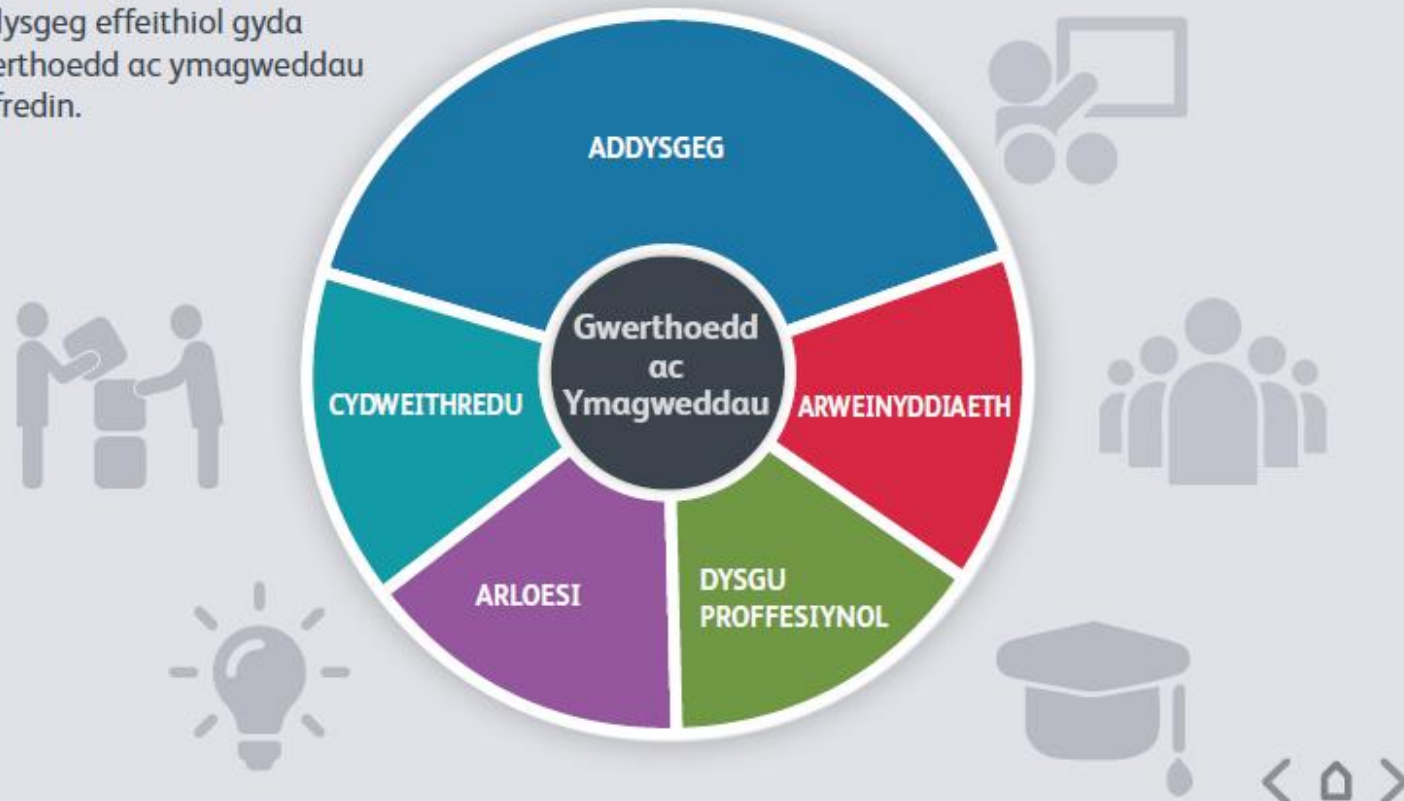

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

Safonau proffesiynol ar gyfer addysgu

Y pum safon proffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth

Gweithio fel un... i sicrhau
addysgeg effeithiol gyda
gwerthoedd ac ymagweddau
cyffredin.

Canllaw Cenedlaethol

Reducing Teacher Workload

Here's a quick look at what three independent teacher-led workload review groups said in short reports on marking, planning and resources and data management.

Do	Don't	Remember Ofsted says
Remember all marking should be meaningful, manageable and motivating and should serve a single purpose – to advance pupil progress and outcomes	Spend time on marking that doesn't have a commensurate impact on pupil progress. Simple message: stop it!	Ofsted does not expect to see any specific frequency, type or volume of marking and feedback; these are for the school to decide through its assessment policy.
Remember quantity of feedback should not be confused with the quality.	Give marking a disproportionate value in relation to other types of feedback. There is no theoretical underpinning to support 'deep marking'.	Ofsted does not expect to see any written record of oral feedback provided to pupils but will consider how written and oral feedback is used to promote learning.
Give lesson plans the proportionate status they merit, and no more, to lessen teacher workload.	Do more work than pupils. This can become a disincentive for pupils to accept challenges and take responsibility for improving their work.	If it is necessary for inspectors to identify marking as an area for improvement for a school, inspectors will pay careful attention to the way recommendations are written to ensure that these do not drive unnecessary workload for teachers.
Look to identify blocks of time to allow for proper collaborative planning.	Create detailed plans that become a 'box-ticking' exercise creating unnecessary workload for teachers and taking time away from the real business of planning.	Ofsted does not specify how planning should be set out, the length of time it should take or the amount of detail it should contain.
Remember planning together needs to be accompanied by regular and professional discussion which focuses on the outcomes for pupils.	Make excessively detailed daily or weekly plans a routine expectation at the expense of collaboratively produced schemes of work.	Ofsted does not require schools to provide individual or previous lesson plans to inspectors.
Have high quality resources and schemes of work already in place and easily accessible.	Plan to please external organisations.	Ofsted does not expect performance and pupil-tracking information to be presented in a particular format.
Be clear on the purpose. Why is this data being collected, and how will it help improve the quality of provision?	Collect data just because you can or the system allows it – have an appropriate sense of its validity and purpose.	Ofsted will usually expect to see routine evidence of the monitoring of teaching and learning and its link to teachers' performance management and the teachers' standards, but this should be the information that the school uses routinely and not additional evidence generated for inspection.
Be aware of workload issues: consider not just how long it will take, but whether that time could be better spent on other tasks.	Duplicate data for different audiences – 'collect once, use many times'.	

For more recommendations and to read the reports in full, search 'reducing teachers' workload' on GOV.UK
For clarification of what Ofsted expects, search the Ofsted inspection framework on GOV.UK

To read about practical ways to reduce your workload from other schools, visit the Department for Education's teaching blog: teaching.blog.gov.uk

The reports are endorsed by the following:

Central South Consortium
Consortium Canolbarth y De

Joint Education Service
Gwasanaeth Cyflawni ar y Cyl

ERW
Eiri Rhanbarth ar Waith
Education through Regional Working

EAS
Education Achievement Service
For South East Wales
Gwasanaeth Cyflawni Addysgu
I Ddiol Ddegym Cymru

Lleihau Baich Gwaith Canllaw i Athrawon a Phennaethiaid

Nod y canllaw hwn yw helpu a chynorthwyo pob athro i ganolbwyntio ar gyflawni'r effaith fwyaf i ddisgyblion, a lleihau baich gwaith athrawon ar yr un pryd.

Beth ddylai athrawon ei wneud? Beth na ddylai athrawon ei wneud? Beth yw barn Estyn?

Cynllunio ac addysgu

- Dylech...**
 - ro'i'r statws cymesur y maent yn eu haeddu i gynlluniau gwersi.
 - sicrhau bod cynlluniau gwersi yn adlewyrchu cynnwys unrhyw gynlluniau gwaith perthnasol.
 - cynllunio ar y cyd ac yn effeithlon, gan ystyried anghenion eich disgyblion.
 - bod ag adnoddau a chynlluniau gwaith o ansawdd dda ac sy'n hawdd cael gafael ynddynt.
- Peidiwch...**
 - gwneud cynllunio dyddiol neu wythnosol gorfaniwl yn ddisgwyliad arferol ar draul cynlluniau gwaith wedi eu paratol ar y cyd.
 - creu cynlluniau manwl sy'n troi'n ymarfer 'ticio blychau', ac sy'n dwyn amser oddi wrth gynllunio effeithiol.
 - cynllunio i fodloni sefydliadau allanol.
- Estyn...**
 - Nid yw Estyn yn nodi sut y dylid amlinellu cynlluniau, fiant o amser y dylent gymryd na'r manylion y dylid eu cynnwys.
 - Nid yw Estyn yn mynnu bod ysgolion yn darparu cynlluniau gwersi unigol na blaenotol ar gyfer arolygwyr nac yn ffafrio ffyrdd penodol o gynllunio nac addysgu.
 - Mae Estyn yn barnu gwersi ar sail ansawdd y dysgu yn bennaf. Mae'r ffocws ar ba mor dda y mae dysgwyr yn ymateb i'r addysgu.
 - Ni fydd arolygwyr Estyn yn barnu gwersi unigol gan ddefnyddio'r disgrifiadion barn ond byddant yn cynnal deialog broffesiynol dydad a thrawon yn dilyn unrhyw arsylwadau gwersi uniongyrchol.

Adbornth i ddisgyblion

- Dylech...**
 - gofio y dylai pob adbornth (gan gynnwys marcio) fod yn amserol, yn ystyrlon, yn hylaw ac yn ysgogol ar gyfer disgyblion.
 - ystyried ansawdd yr adbornth i ddisgyblion yn hytrach na'i faint.
 - cyfrannu at y dasg o adolygu polisi asesu'r ysgol yn achlysuad i sicrhau cysondeb a'i fod yn cael effaith gadarnhaol ar gynnydd disgyblion.
- Peidiwch...**
 - rhoi gwerth anghymesur i farcio mewn perthynas â mathau eraill o adbornth.
 - rhoi gommod o adbornth ysgrifenedig i ddisgyblion. Gall i'r achos i ddisgyblion beidio â chael eu cymell i dderbyn heriau a chymryd cyfrifoldeb am wella eu gwaith eu hunain.
 - treulio amser ar adbornth nad yw'n cael effaith gymesur ar gynnydd disgyblion.
- Estyn...**
 - Nid yw Estyn yn ffafrio unrhyw ddull penodol o farcio neu roi adbornth. Mae Estyn yn barnu effaith unrhyw farcio neu adbornth ar ba mor dda y mae disgyblion yn deall beth sydd angen iddynt ei wneud i wella.
 - Nid yw Estyn yn disgwyl gweld unrhyw gofnod ysgrifenedig o adbornth llafar i ddisgyblion, ond bydd yn ystyried sut mae athrawon a disgyblion yn defnyddio adbornth ysgrifenedig a llafar i hyrwyddo dysgu.

Atebolrwydd, dadansoddi data a chynllunio strategol

- Dylech...**
 - fod yn glir ynghylch diben casglu a dadansoddi unrhyw ddata. Ystyriwch pam fod ei angen, a sut y bydd yn helpu i wella ansawdd yr addysgu a'i dysgu.
 - bod yn ymwybodol o'r baich gwaith eich hun. Ystyriwch pa mor hir y bydd yn ei gymryd i chi gasglu, dadansoddi a defnyddio data am berfformiad disgyblion, a ph'un a allech dreulio'r amser hwnnw yn fwy effeithlon.
 - manteisio ar gyfleoedd i gyfrannu at weithdrefnau hunanarfnau'r ysgol a chynllunio ar gyfer gwellu.
- Peidiwch...**
 - casglu data nad yw'n bwrpasol. Dylai fod gennych synnwyr olir a phindod o'i ddilysrwydd a'i daiben.
 - dyblygu data ar gyfer gwahanol gynulliedafoedd – casglwch y data unwaith a'i defnyddio sawl gwaith.
- Estyn...**
 - Bydd arolygwyr Estyn yn edrych ar dystiolaeth i ddangos bod answydd yn monitro ac yn arfarnu ansawdd yr addysgu a'i phindod o'i ddilysrwydd a'i daiben.
 - Nid yw Estyn yn mynnu bod ysgolion yn llunio dadansoddiadau data ychwanegol na thystiolaeth ychwanegol o fonitro ac yn gyfer arolygu y tu hwnt i'r hyn y byddent fel arfer yn ei wneud at eu dibenion eu hunain.
 - Bydd arolygwyr Estyn yn defnyddio adroddiad hunanarfnau cyfredol yr ysgol i ystyried i ba raddau y mae'n adnabod ei chyfrifdau ar meysydd sydd angen eu gwellu.

Canllaw Cenedlaethol – Beth ydyw?

Lleihau Baich Gwaith

Canllaw i Athrawon a Phenathiaid

Nod y canllaw hwn yw helpu a chynorthwyo pob athro i ganolbwyntio ar gyflawni'r effaith fwyaf i ddisgyblion, a lleihau baich gwaith athrawon ar yr un pryd.

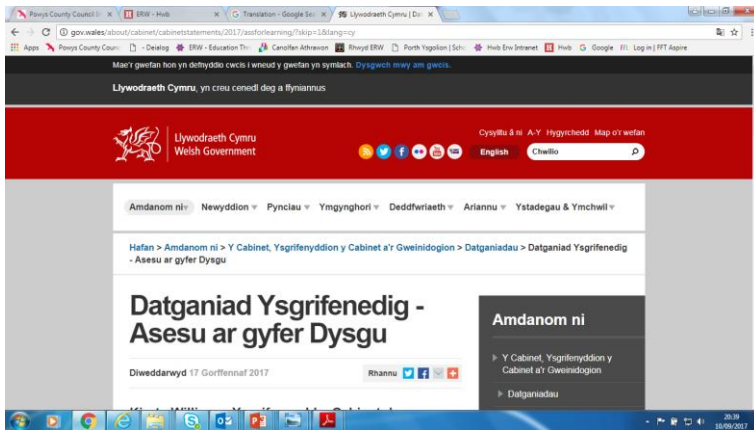
Beth ddylai athrawon ei wneud?	Beth na ddylai athrawon ei wneud?	Beth yw barn Estyn?
Cynllunio ac addysgu Dylech... - roi'r statws cymesur y maent yn eu haeddu i gynlluniau gwrsi. - sicrhau bod cynlluniau gwrsi yn adlewyrchu cynnwys unhyw gynlluniau gwaith perthnasol. - cynllunio ar y cyd ac yn effeithlon, gan ystyried anghenion eich disgyblion. - bod ag adnoddau a chynlluniau gwaith o ansawdd dda ac sy'n hawdd cael gafael ynddynt. Peidiwch... - gwneud cynllunio dyddiol neu wythnosol gorfawr yn odisgwylad arferol ar draul cynlluniau gwaith wedi eu paratoi ar y cyd. - creu cynlluniau manwl sy'n troi'n ymarfer 'ficio blychau', ac sy'n dwyn amser oddi wrth gynllunio effeithiol. - cynllunio i fodoni sefydladau allanol. - Nid yw Estyn yn nodi sut y dyflic amreilio cynlluniau, fani o amser y dyflic gymryd natr manylion y dyflic eu cynnwys. - Nid yw Estyn yn mynnu bod ysgolion yn darparu cynlluniau gwrsi unigol na blaenorol ar gyfer arolygwyr nac yn ffafrio ffyrdd penodol o gynllunio nac addysgu. - Mae Estyn yn barnu gwrsi ar sail ansawdd y dysgu yn bennaf. Mae ffocws ar ba mor dda y mae dysgwyr yn ymateb i'r addysgu. - Ni fydd arolygwyr Estyn yn barnu gwrsi unigol gan ddefnyddio'r disgrifiadau barn ond byddant yn cynnal cwsil broffesiynol gyda'r athrawon yn dilyn unhyw arsylwadau gwrsi unongyrchol.		
Adborth i ddisgyblion Dylech... - gofio y dylai pob adborth (gan gynnwys marcio) fod yn anserol, yn ystyrlon, yn hylaw ac yn ysgogol ar gyfer disgyblion. - ystyried ansawdd yr adborth i ddisgyblion yn hytrach na'i faint. - cyfrannu at y dasg o adolygu polisi asesu'r ysgol yn achlysurol i sicrhau cysondeb a'i fod yn cael effaith gadarnhaol ar gynnydd disgyblion. Peidiwch... - rhoi gwerth anghymesur i farcio mewn perthynas â mathau eraill o adborth. - rhoi gormod o adborth ysgrifenedig i ddisgyblion. Gall hyn achosi i dderbyn heriau a chymryd cyfrifoldeb am wella eu gwaith eu hunain. - treulio amser ar adborth nad yw'n cael effaith gymesur ar gynnydd disgyblion. - Nid yw Estyn yn ffafrio unhyw ddull penodol o farcio neu roi adborth. Mae Estyn yn barnu effaith unhyw farcio neu adborth ar ba mor dda y mae disgyblion yn deall beth sydd angen iddynt ei wneud i wella. - Nid yw Estyn yn disgwyl gweld unhyw gofnod ysgrifenedig o adborth llafar i ddisgyblion, ond bydd yn ystyried sut mae athrawon o ddisgyblion yn defnyddio adborth ysgrifenedig a llafar i hyrwyddo dysgu.		
Atebolrwydd, dadansoddi data a chynllunio strategol Dylech... - fod yn glir ynghylch diben casglu a dadansoddi unhyw ddata. Ysyrirwch pam fod ei angen, a sut y bydd yn helpu i wella ansawdd yr addysgu a'r dysgu. - bod yn ymwybodol o'ch baich gwaith eich hun. Ysyrirwch pa mor hir y bydd yn e-gymryd i'ch casglu, dadansoddi a defnyddio data am berfformiad disgyblion, a ph'un a allech dreulio'r amser hwnnw yn fwy effeithlon. - manitocio ar gyfnewid i gyfrannu at weithdrefnau hunanarfarnu'r ysgol a chynllunio ar gyfer gwella. Peidiwch... - casglu data nad yw'n bwrpasol. Dylai fod gennyh synnwyr oir a phnodol o'r ddilysrwydd a'i ddiben. - dyblgu data ar gyfer gwahanol gynulliedfaoedd – casglwch y data unwaith a'i ddefnyddio sawl gwaith. - Bydd arolygwyr Estyn yn edrych ar dystiolaeth i ddangos bod arweiniwyr yn monitro ac yn arfarnu ansawdd yr addysgu a'r dysgu yn yr ysgol. - Nid yw Estyn yn mynnu bod ysgolion yn llunio dadansoddiadau data ychwanegol na thystiolaeth ychwanegol o forntro ar gyfer arolygu y tu hwnt i'r hyn y byddent fel arfer yn ei wneud at eu dibentio eu hunain. - Bydd arolygwyr Estyn yn defnyddio adroddiad hunanarfarnu cyfredol yr ysgol i ystyried i ba raddau y mae'n addisoddi ei chyfnderau a'i maysydd sydd angen eu gwella.		

- Canllaw i helpu a chefnogi athrawon a phenathiaid i ffocysu ar gyflawni yr effaith mwyaf ar gynnydd disgyblion tra'n lleihau'r baich gwaith.
- Mae'n rhan o ymdrech tymor hir i wneud y gorau o waith caled staff ysgol.
- Yn gydnabyddiaeth o'r angen am newid, ac yn wir ymroddiad yng Nghymru i leihau baich gwaith athrawon a sicrhau adborth effeithiol sy'n effeithio ar gynnydd disgybl.

Canllaw Cenedlaethol – Beth yw e?

- Yn gyfle i ffocysu ar strategaethau Asesu ar gyfer Dysgu, yn seiliedig ar ymchwil, sydd yn cael effaith ar gynnydd disgybl.
- Yn gyfle i ddatblygu rhaglen hyfforddi genedlaethol yn ffocysu ar leihau baich gwaith athrawon ond yn sicrhau cynnydd disgybl.
- Yn gyfle i arweinwyr fyfyrion ar eu baich gwaith ac effaith eu gweithredoedd ar eraill.

Canllaw Cenedlaethol –Yr hyn nad ydyw

Lleihau Baich Gwaith

Canllaw i Athrawon a Phenathiaid

Nod y canllaw hwn yw helpu a chynorthwyo pob athro i ganolbwyntio ar gyflawni'r effaith fwyaf i ddisgyblion, a lleihau baich gwaith athrawon ar yr un pryd.

Beth ddylai athrawon ei wneud?

Beth na ddylai athrawon ei wneud?

Beth yw barn Estyn?

Cynllunio ac addysgu

Dylech...

- roli statws cymesur y maent yn eu haeddu i gynlluniau gwrsi.
- siarhau bod cynlluniau gwrsi yn adlewyrchu cynnwys unihw gynlluniau gwaith perthnasol.
- cynllunio ar y cyd ac yn effeithlon, gan ystyried anghenion eich disgyblion.
- bod ag adnoddau a chynlluniau gwaith o ansawdd oda ac sy'n hawdd cael gafael ynddynt.

Peidiwch...

- gwneud cynllunio dyddiol neu wythnosol gorfanwl yn ddisgwyliad arferol ar draul cynlluniau gwaith wedi eu paratoi ar y cyd.
- creu cynlluniau manwl sy'n troi'n ymarfer 'ticio blychau', ac sy'n dwyn amser oddi wrth gynllunio effeithiol.
- cynllunio i fodoni sefydliadau allanol.

- Nid yw **Estyn** yn nodi sut y dylid amlinellu cynlluniau, faint o amser y dylent gymryd na'r manylion y dylid eu cynnwys.
- Nid yw **Estyn** yn mynnu bod ysgolion yn darparu cynlluniau gwrsi unigol na blaenrol ar gyfer arwygwr nac yn ffafrio ffyrdd penodol o gynllunio nac addysgu.
- Mae **Estyn** yn barnu gwrsi ar sail ansawdd y dygys yn bennaf. Mae ffocws ar ba mor dda y mae dysgwyr yn ymesth i'r addysgu.
- Ni fydd arolygwyr **Estyn** yn barnu gwrsi unigol gan ddefnyddio'r disgrifiadau barn ond byddent yn cynnal deialog broffesiynol gydag athrawon yn dilyn unihw arsylwadau gwrsi unongrychol.

Adborth i ddisgyblion

Dylech...

- gofio y dylai pob adborth (gan gynnwys marcio) fod yn amserol, yn ystyrlon, yn hylaw ac yn ysgogol ar gyfer disgyblion.
- ystyried ansawdd yr adborth i ddisgyblion yn hytrach na'i faint.
- cyfrannu at y dasg o adolygu polisi asesu'r ysgol yn aghysurrol i siarhau cysondeb at fod yn cael effaith gadarnhaol ar gynnydd disgyblion.

Peidiwch...

- rhoi gwerth anghymesur i farcio mewn perthynas â mathau eraill o adborth.
- rhoi gormod o adborth ysgrifenedig i ddisgyblion. Gall hyn achosi i dderbyn heriau a chymryd cyfrifoldeb am wella eu gwaith eu hunain.
- treulio amser ar adborth nad yw'n cael effaith gymesur ar gynnydd disgyblion.

- Nid yw **Estyn** yn ffafrio unihw ddull penodol o farcio neu roi adborth. Mae **Estyn** yn barnu effaith unihw farcio neu adborth ar ba mor dda y mae disgyblion yn deall beth sydd angen iddynt ei wneud i wella.
- Nid yw **Estyn** yn disgwyl gweld unihw gofnod ysgrifenedig o adborth i'far i ddisgyblion, ond bydd yn ystyried sut mae athrawon a disgyblion yn defnyddio adborth ysgrifenedig a i'far i hyrwyddo dysgu.

Atebolrwydd, dadansoddi data a chynllunio strategol

Dylech...

- fod yn glir ynghylch diben casglu a dadansoddi unihw odata. Ystyriwch pam fod ei angen, a sut y bydd yn helpu i wella ansawdd yr addysgu ar ysgol.
- bod yn ymwybodol o'ch baich gwaith eich hun. Ystyriwch pa mor hir y bydd yn e gymryd i chi gasglu, dadansoddi a defnyddio data am berfformiad disgyblion, a phun a allsch dreulio'r amser hwnnw yn fwy effeithlon.
- manteisio ar gyfleoedd i gyfrannu at weithdrefnau hunanarfaru'r ysgol a chynllunio ar gyfer gwella.

Peidiwch...

- casglu data nad yw'n bwrpasol. Dylai fod genhych synnwyr oir a phnodol o'i ddilysrwydd a'i dalben.
- dyblygu data ar gyfer gwahanol gymulleidiaedd – casglwch y data unwaith at ddefnyddio sawl gwaith.

- Bydd arolygwyr **Estyn** yn edrych ar dystiolaeth i ddiagnosis bod arweiniwyr yn monitro ac yn ariannu ansawdd yr addysgu ar ysgol yn yr ysgol.
- Nid yw **Estyn** yn mynnu bod ysgolion yn llunio dadansoddiadau data ychwanegol na thystiolaeth ychwanegol o fontro ar gyfer arolygu y tu hwnt i'r hyn y byddent fel arfer yn ei wneud at eu dibenion eu hunain.
- Bydd arolygwyr **Estyn** yn defnyddio adroddiad hunanarfaru cyffwrdd yr ysgol i ystyried i ba raddau y mae'n adnabod ei chrydau ar y meysydd sydd angen eu gwella.

- ‘Ateb dros nos’ i arweinwyr ac athrawon i leihau'r baich gwaith a chyflawni'r effaith mwyaf ar gynnydd disgybl
- Llawlyfr cyfarwyddiadol – canllaw ydyw
- Nid oes un ateb cywir i bawb
- Canllaw yn dweud wrthym am stopio rhoi adborth ac i stopio marcio

Canllaw Cenedlaethol

Beth **ddylai** athrawon ei wneud?

Beth **na ddylai** athrawon ei wneud?

Beth yw barn **Estyn**?

Cynllunio ac addysgu

Dylech...

- roi'r statws cymesur y maent yn eu haeddu i gynlluniau gwersi.
- sicrhau bod cynlluniau gwersi yn adlewyrchu cynnwys unrhyw gynlluniau gwaith perthnasol.
- cynllunio ar y cyd ac yn effeithlon, gan ystyried anghenion eich disgyblion.
- bod ag adnoddau a chynlluniau gwaith o ansawdd dda ac sy'n hawdd cael gafael ynddynt.

Peidiwch...

- gwneud cynllunio dyddiol neu wythnosol gorfawr yn ddisgwyliad arferol ar draul cynlluniau gwaith wedi eu paratoi ar y cyd.
- creu cynlluniau manwl sy'n troi'n ymarfer 'ticio blychau', ac sy'n dwyn amser oddi wrth gynllunio effeithiol.
- cynllunio i fodloni sefydliadau allanol.

- Nid yw **Estyn** yn nodi sut y dylid amlinellu cynlluniau, faint o amser y dylent gymryd na'r manylion y dylid eu cynnwys.
- Nid yw **Estyn** yn mynnu bod ysgolion yn darparu cynlluniau gwersi unigol na blaenorol ar gyfer arolygwyr nac yn ffafrio ffyrdd penodol o gynllunio nac addysgu.
- Mae **Estyn** yn barnu gwersi ar sail ansawdd y dysgu yn bennaf. Mae'r ffocws ar ba mor dda y mae dysgwyr yn ymateb i'r addysgu.
- Ni fydd arolygwyr **Estyn** yn barnu gwersi unigol gan ddefnyddio'r disgrifiadion barn ond byddant yn cynnal deialog broffesiynol gydag athrawon yn dilyn unrhyw arsylwadau gwersi uniongyrchol.

- Mae cynllunio yn allweddol ac yn tanseilio addysgu effeithiol. Mae cynllunio effeithiol yn arf i sicrhau dealltwriaeth a dilyniant effeithiol o ran addysg y disgybl.

- Mae angen i arweinwyr ysgol werthuso sut y maent yn gweld cynllunio o fewn eu sefydliad. Mae gan bob arweinydd rôl allweddol i sicrhau fod cynlluniau gwaith gyda adnoddau llawn ar gael – cynlluniau o ansawdd uchel sydd wedi cael eu datblygu ar y cyd.

Dylai arolygwyr ystyried ansawdd cynllunio athrawon, a pha mor dda y mae eu cynllunio'n elwa o gael cynlluniau gwaith pwrpasol.
(Canllawiau Arolygu Ysgolion – Estyn 2017)

Wrth arfarnu addysgu, yr ystyriaeth allweddol yw a yw'r addysgu yn llwyddo i ennyn diddordeb disgyblion a pha mor dda y mae'n datblygu eu medrau, eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth i lefel briodol o uchel wrth iddynt symud ymlaen drwy'r ysgol.

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

Canllaw Cenedlaethol

Beth **ddylai** athrawon ei wneud?

Beth **na ddylai** athrawon ei wneud?

Beth yw barn **Estyn**?

Adborth i ddisgyblion

Dylech...

- gofio y dylai pob adborth (gan gynnwys marcio) fod yn amserol, yn ystyrlon, yn hylaw ac yn ysgogol ar gyfer disgyblion.
- ystyried ansawdd yr adborth i ddisgyblion yn hytrach na'i faint.
- cyfrannu at y dasg o adolygu polisi asesu'r ysgol yn achlysurol i sicrhau cysondeb a'i fod yn cael effaith gadarnhaol ar gynnydd disgyblion.

Peidiwch...

- rhoi gwerth anghymesur i farcio mewn perthynas â mathau eraill o adborth.
- rhoi gormod o adborth ysgrifenedig i ddisgyblion. Gall hyn achosi i ddisgyblion beidio â chael eu cymell i dderbyn heriau a chymryd cyfrifoldeb am wella eu gwaith eu hunain.
- treulio amser ar adborth nad yw'n cael effaith gymesur ar gynnydd disgyblion.

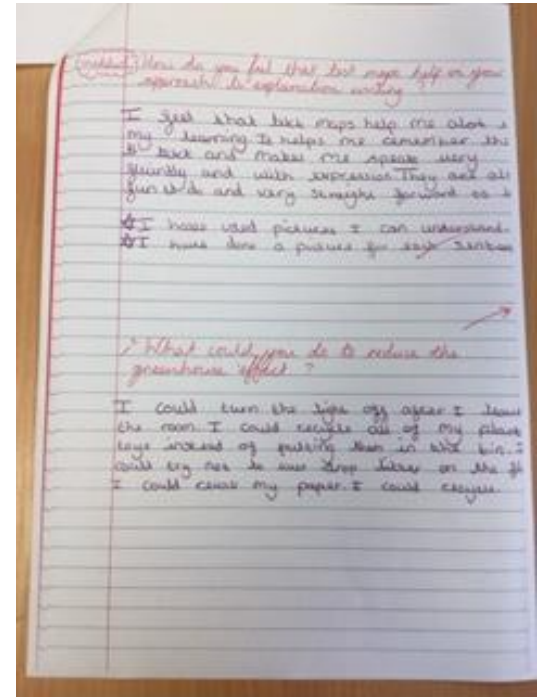
- Nid yw **Estyn** yn ffafrio unrhyw ddull penodol o farcio neu roi adborth. Mae Estyn yn barnu effaith unrhyw farcio neu adborth ar ba mor dda y mae disgyblion yn deall beth sydd angen iddynt ei wneud i wella.
- Nid yw **Estyn** yn disgwyl gweld unrhyw gofnod ysgrifenedig o adborth llafar i ddisgyblion, ond bydd yn ystyried sut mae athrawon a disgyblion yn defnyddio adborth ysgrifenedig a llafar i hyrwyddo dysgu.

Beth yw'r gwahaniaeth rhwng marcio ac adborth?

- Beth yw diffiniad yr ysgol o 'farcio'? Ydy'r ysgol yn golygu 'adborth'?
- MAE GWAHANIAETH!

Mae adborth yn gallu bod yn ystod o ffurfiau:

- pan ydym yn siarad gyda disgyblion
- trafod camgymeriadau yn gyflym
- modelu a sgaffaldio (ond nid yn ormodol)
- gosod her berthnasol
- y disgyblion yn uwchleuo eu gwaith cyn ei gyflwyno i'r athro / athrawes
- proses drylwyr a datblygiadaol o ran asesu cyfoedion
- siarad efo'r disgyblion am yr hyn sy'n dda a'r camau nesaf
- gwybod pryd i fod yn benodol, pryd i annog a phryd i herio

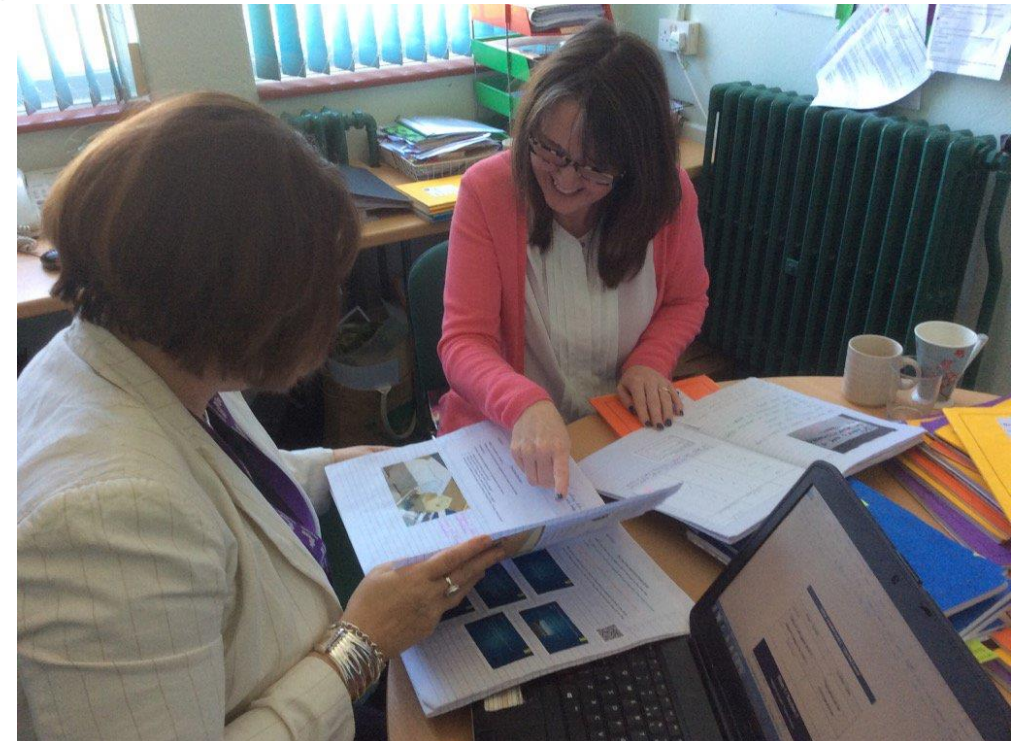
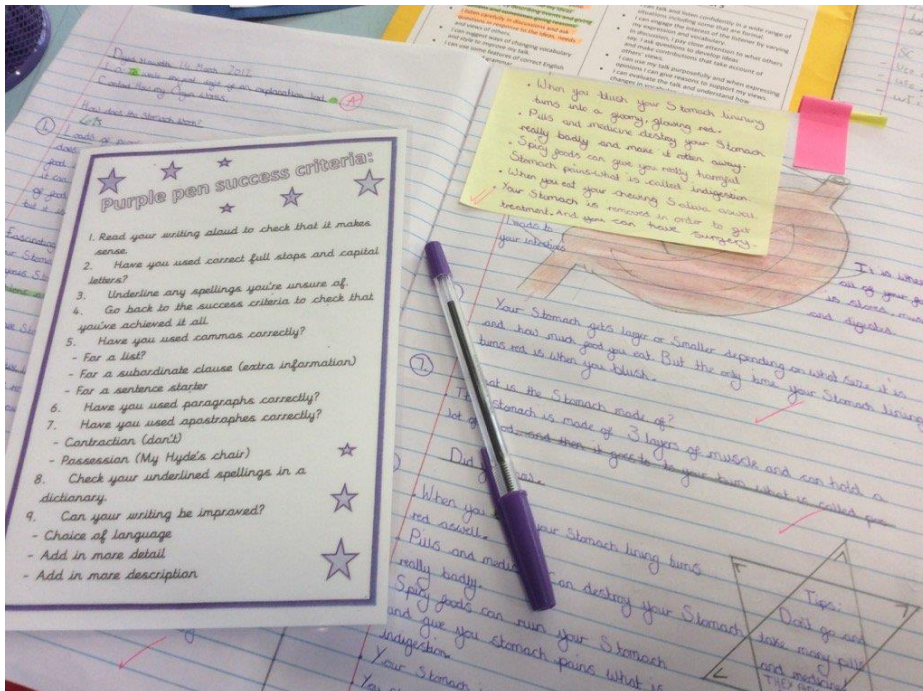

“The first fundamental principle of effective classroom feedback is that feedback should be more work for the recipient than the donor.” — Dylan Wiliam, Embedded Formative Assessment

Mae marcio yn aml yn brin o'r canllaw ar sut i wella'r gwaith ond mae'r gwaith yn frith o feiro'r athro / athrawes. Graffeg ar y dudalen ydyw.

ASTUDIAETH ACHOS ERW

- Mae'r sleidiau dilynol yn enghraifft o sut mae un rhanbarth wedi mynd i'r afael â baich gwaith athrawon ac effaith adborth (gan gynnwys marcio) ar gynnydd disgybl.

ASTUDIAETH ACHOS ERW

- Yn 2017, cytunodd ERW ar ffocws ar gyfer pob ysgol fel rhan o Ymweliad Craidd 2. Roedd yn orfodol i bob Ymgynghorydd Her arfarnu i ba raddau mae'r ysgol yn cymryd camau effeithiol i leihau baich ar athrawon yng nghyd-destun ymateb i waith disgyblion.
- Mae'r ffocws gorfodol wedi galluogi'r rhanbarth i arfarnu effaith marcio, adborth, hunan asesu, asesu cyfoedion, dialogau dysgu a chynllunio effeithiol, ar gynnydd disgybl.

ASTUDIAETH ACHOS ERW

Dros 500 o adroddiadau wedi'u cyflwyno ac mae arfer dda wedi cael ei adnabod:

- 'Mynegodd bron pob un disgybl mai'r adborth mwyaf buddiol yw'r adborth lafar a geir yn ystod y wers ac o ganlyniad, mae'r staff sy'n rhan o'r gymuned ddysgu broffesiynol wedi datblygu polisi newydd o amgylch y nodwedd arbennig yma. Mae'r disgyblion bellach yn rhan o gynadleddau pwrpasol efo athrawon a chyfoedion ble mae'r disgyblion yn cael eu hannog i feddwl yn ddwfn ac i fynd i'r afael â chamsyniadau neu i wella eu gwaith, o fewn y gwersi. (Adroddiad YC2 ERW)

Dylai arolygwyr farnu pa mor dda y mae athrawon yn defnyddio amrywiol dechnegau holi i ymestyn a datblygu ymhellach ymatebion disgyblion, a chael amcan o'u dealltwriaeth.

Dylai arolygwyr arfarnu pa mor dda y mae'r adborth llafar ac ysgrifenedig gan athrawon yn helpu disgyblion i wybod pa mor dda y maent yn ei wneud a beth mae angen iddynt ei wneud i wella.

ASTUDIAETH ACHOS ERW

The 'manageable marking' system that has been trialled is based on the class being split into four groups, group one 'on the go marking', group two peer assessment, group three self assessment, group 4 follow up marking. This ensures that the teacher has approximately 6 books to mark after the actual lesson instead of thirty. As a result of the feedback given, there is evidence, in the samples provided for the core visit, of impact in the standards of pupils' work, especially boys' writing in key stage 2. (ERW CV2 report)

Dylent ystyried pa mor dda mae athrawon yn rhoi cyfleoedd pwrpasol i ddisgyblion asesu eu perfformiad eu hunain a pherfformiad disgyblion eraill, lle y bo'n briodol.

ASTUDIAETH ACHOS ERW –Ffordd Ymlaen

Mae'r rhan fwyaf o ysgolion wedi cael argymhellion penodol o ran adborth a marcio o ganlyniad i Ymweliad Craidd 2 ERW. I grynhoi:

- Mae llawer o ysgolion angen darparu 'amser myfyrio' er mwyn i ddisgyblion ymateb i'r adborth.
- Mae llawer o ysgolion angen mynd i'r afael â lleihau baich gwaith athrawon o ran y polisi marcio ac adborth gan sicrhau fod effaith ar gynnydd disgybl.
- Mae tua hanner yr ysgolion angen rhannu yr arfer dda sydd yn bodoli er mwyn sicrhau cysondeb o ran adborth effeithiol ar draws yr ysgol.
- Mae lleiafrif yr ysgolion angen rhoi cyfleoedd i ddisgyblion asesu eu perfformiad eu hunain a pherfformiad disgyblion eraill.

ESTYN (Trefniadau Arolygu Newydd) Adroddiadau

- ‘Most teachers offer useful oral feedback to pupils that allows them to develop their learning well. Written comments by teachers are helpful, precise and clearly understood by pupils. Pupils respond well to these comments.’ (Y Pant Comprehensive School)
- Maent yn cynnig adborth llafar defnyddiol a, lle’n briodol, adborth ysgrifenedig gwerthfawr, sy’n canolbwyntio’n dda ar ddatblygu eu medrau. Ar draws yr ysgol, mae disgyblion yn cael cyfleoedd gwerthfawr i asesu eu perfformiad eu hunain a pherfformiad eu cyfoedion. O ganlyniad, mae ganddynt ddealltwriaeth gadarn o’r hyn sydd angen iddynt ei gyflawni er mwyn creu gwaith o safon uchel. (Ysgol Gymraeg Aberystwyth)

Canllaw Cenedlaethol

Beth **ddylai** athrawon ei wneud?

Beth **na ddylai** athrawon ei wneud?

Beth yw barn **Estyn**?

Atebolrwydd, dadansoddi data a chynllunio strategol

Dylech...

- fod yn glir ynghylch diben casglu a dadansoddi unrhyw ddata. Ystyriwch pam fod ei angen, a sut y bydd yn helpu i wella ansawdd yr addysgu a'r dysgu.
- bod yn ymwybodol o'ch baich gwaith eich hun. Ystyriwch pa mor hir y bydd yn ei gymryd i chi gasglu, dadansoddi a defnyddio data am berfformiad disgyblion, a ph'un a allech dreulio'r amser hwnnw yn fwy effeithlon.
- manteisio ar gyfleoedd i gyfrannu at weithdrefnau hunanarfarnu'r ysgol a chynllunio ar gyfer gwella.

Peidiwch...

- casglu data nad yw'n bwrpasol. Dylai fod gennych synnwyr clir a phriodol o'i ddilysrwydd a'i ddiben.
- dyblygu data ar gyfer gwahanol gynulleidfaoedd – casglwch y data unwaith a'i ddefnyddio sawl gwaith.

- Bydd arolygwyr **Estyn** yn edrych ar dystiolaeth i ddangos bod arweinwyr yn monitro ac yn arfarnu ansawdd yr addysgu a'r dysgu yn yr ysgol.
- Nid yw **Estyn** yn mynnu bod ysgolion yn llunio dadansoddiadau data ychwanegol na thystiolaeth ychwanegol o fonitro ar gyfer arolygu y tu hwnt i'r hyn y byddent fel arfer yn ei wneud at eu dibenion eu hunain.
- Bydd arolygwyr **Estyn** yn defnyddio adroddiad hunanarfarnu cyfredol yr ysgol i ystyried i ba raddau y mae'n adnabod ei chryfderau a'r meysydd sydd angen eu gwella.

Dylai arolygwyr ystyried y data am berfformiad yng ngoleuni eu tystiolaeth eu hunain o arsylwadau gwersi, trafodaethau â disgyblion a chraffu ar waith ysgrifenedig ac ymarferol.

- Mae angen dileu dyblygu – ‘casglwch y data unwaith a'i ddefnyddio sawl gwaith’
- Byddwch yn gadarn: dim ond casglu yr hyn sydd ei angen i gefnogi deilliannau disgyblion
- Byddwch yn ymwybodol o faich gwaith athrawon: ystyriwch nid yn unig yr amser a gymer ond os oes gwell defnydd o'r amser drwy gwblhau tasgau eraill

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

Rôl Penaethiaid

- Ymateb ac addasu i'r canllaw cenedlaethol - Lleihau Baich Gwaith, gyda ffocws ar:
 - ❑ gyllunio ac addysgu
 - ❑ ansawdd yr adborth
 - ❑ atebolrwydd, dadansoddi data a chynllunio strategol

Rhaglen Hyfforddi Genedlaethol - Trosolwg

- Mae **Rhaglen Hyfforddi Genedlaethol** wedi cael ei datbygu i gefnogi ysgolion efo'r **daith** o leihau baich gwaith athrawon. Y bwriad yw uwch-sgilio athrawon i roi adborth effeithiol ac effeithlon, gan sicrhau yr effaith mwyaf ar gynnydd disgyblion.
- Trwy ymchwil, ymweliadau ysgol, astudiaethau achos, partneriaethau gwaith a gwrando ar ddysgwyr, mae enghreifftiau pwrpasol wedi'u coladu i ddangos sut y gall ysgolion ddatblygu eu dulliau o gynnig adborth er mwyn sicrhau yr effaith mwyaf ar gynnydd disgyblion.

Rhaglen Hyfforddi Genedlaethol – Beth yw'r amcanion?

- Cefnogi arweinwyr i ddatblygu athrawon yn yr ysgol sydd yn gallu defnyddio adborth yn effeithiol, fel ei fod yn cael yr effaith leiaf ar faich gwaith athrawon ond yn sicrhau yr effaith mwyaf ar gynnydd disgybl.
- Darparu adnoddau effeithiol i ysgolion i arwain sesiynau cyfnos fel rhan o ddatblygiad proffesiynol parhaus yr athrawon.
- Darparu adnoddau ar yr elfennau allweddol o Asesu Ffurfiannol gan roi'r cyfleoedd i athrawon gydweithio fel triawdau hyfforddi gan arsylwi a chefnogi ei gilydd ar hyd y 'daith'.

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

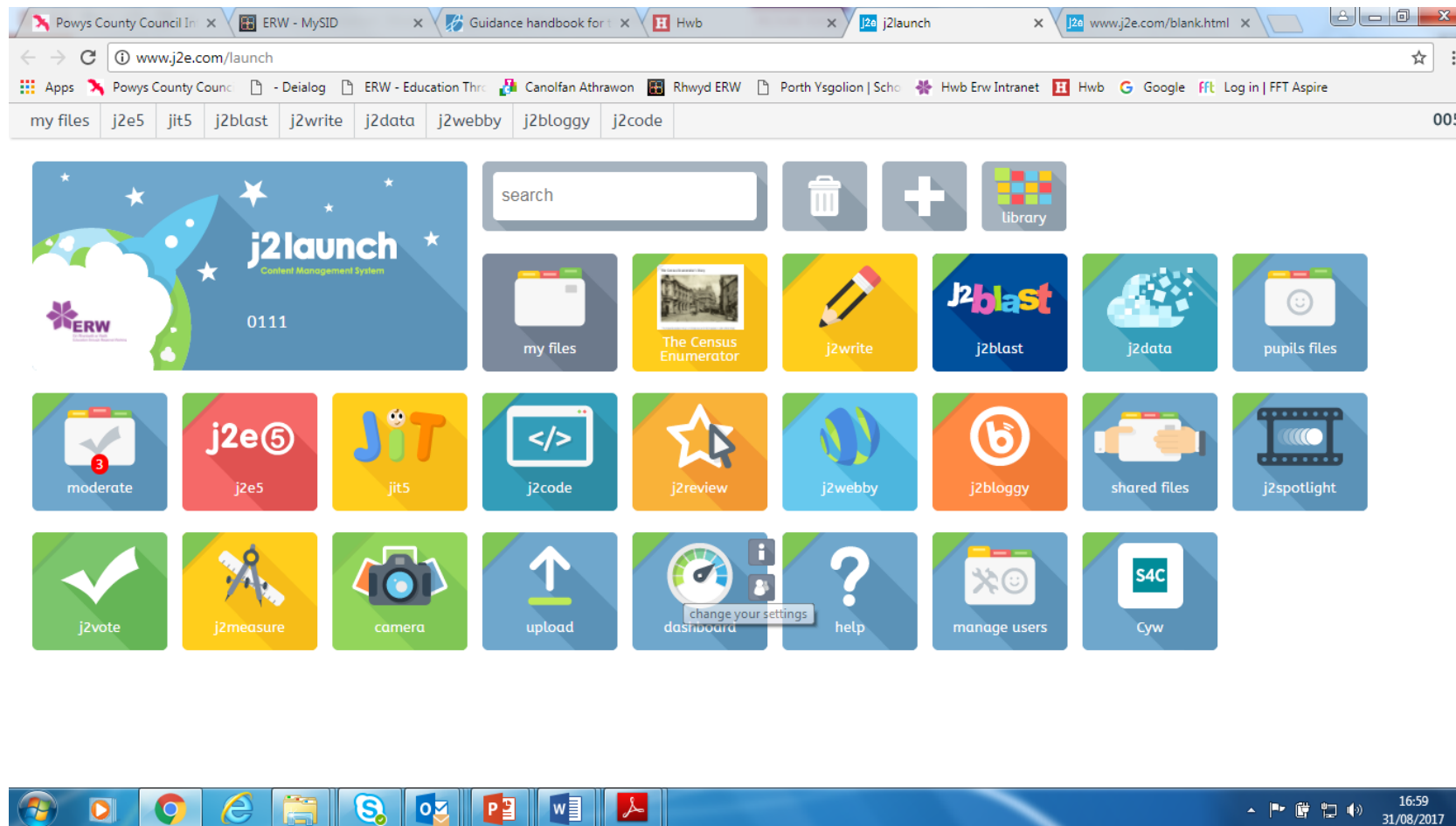
Dyfal donc a dyrr y garreg!

“Balancing the need to maintain rigour and the impact on teacher workload was considered throughout our journey”

“Feedback from staff enabled the school to develop a manageable policy whilst focussing on feedback that would have the best impact on standards and progression of skills.” (Palmerston Primary School)

Defnyddio offer digidol i ddarparu adborth effeithiol ond lleihau baich gwaith athrawon

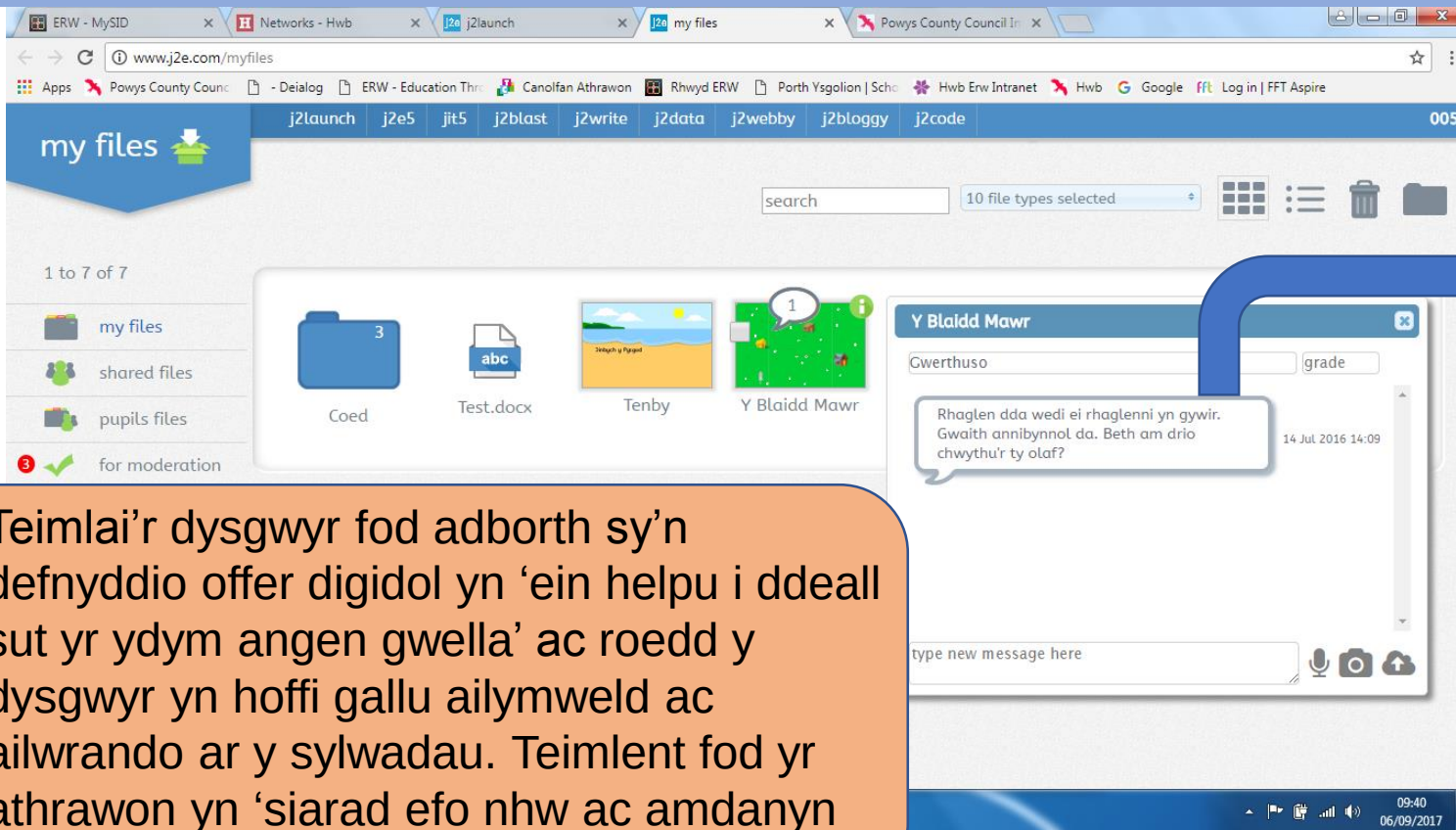

Ydy penaethiaid yn ymwybodol o'r holl adnoddau sydd ar gael i gefnogi athrawon a disgyblion i roi adborth effeithiol? Bydd hyfforddiant rhanbarthol ar gael i gefnogi ysgolion.

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

Defnyddio offer digidol i ddarparu adborth effeithiol ond lleihau baich gwaith athrawon

Teimlai'r dysgwyr fod adborth sy'n defnyddio offer digidol yn 'ein helpu i ddeall sut yr ydym angen gwella' ac roedd y dysgwyr yn hoffi gallu ailymweld ac ailwrando ar y sylwadau. Teimlent fod yr athrawon yn 'siarad efo nhw ac amdany'n nhw'.

Dialogau Dysgu

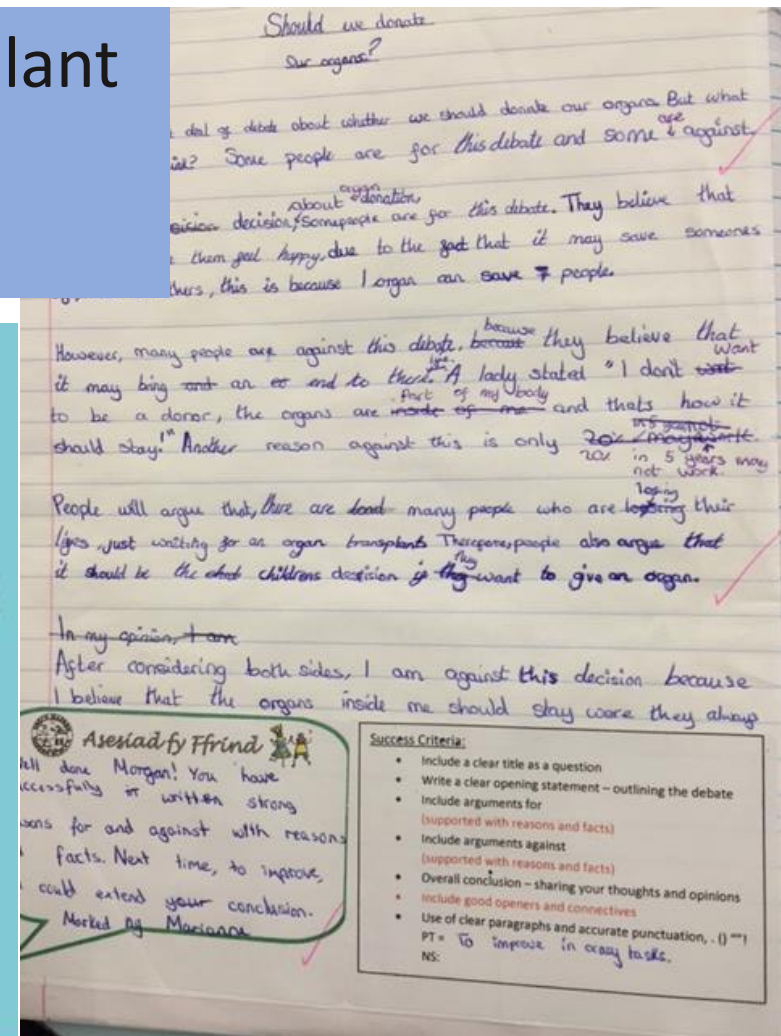
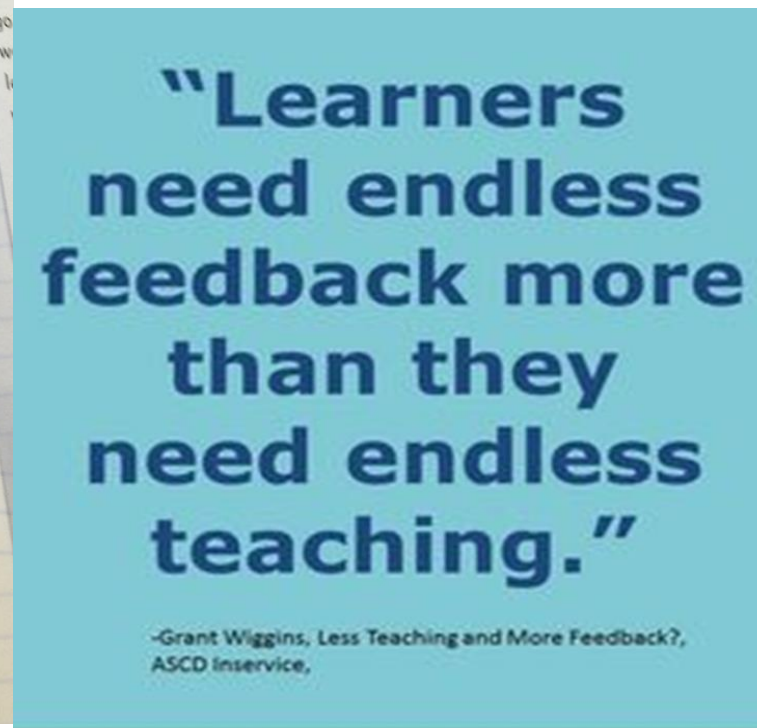
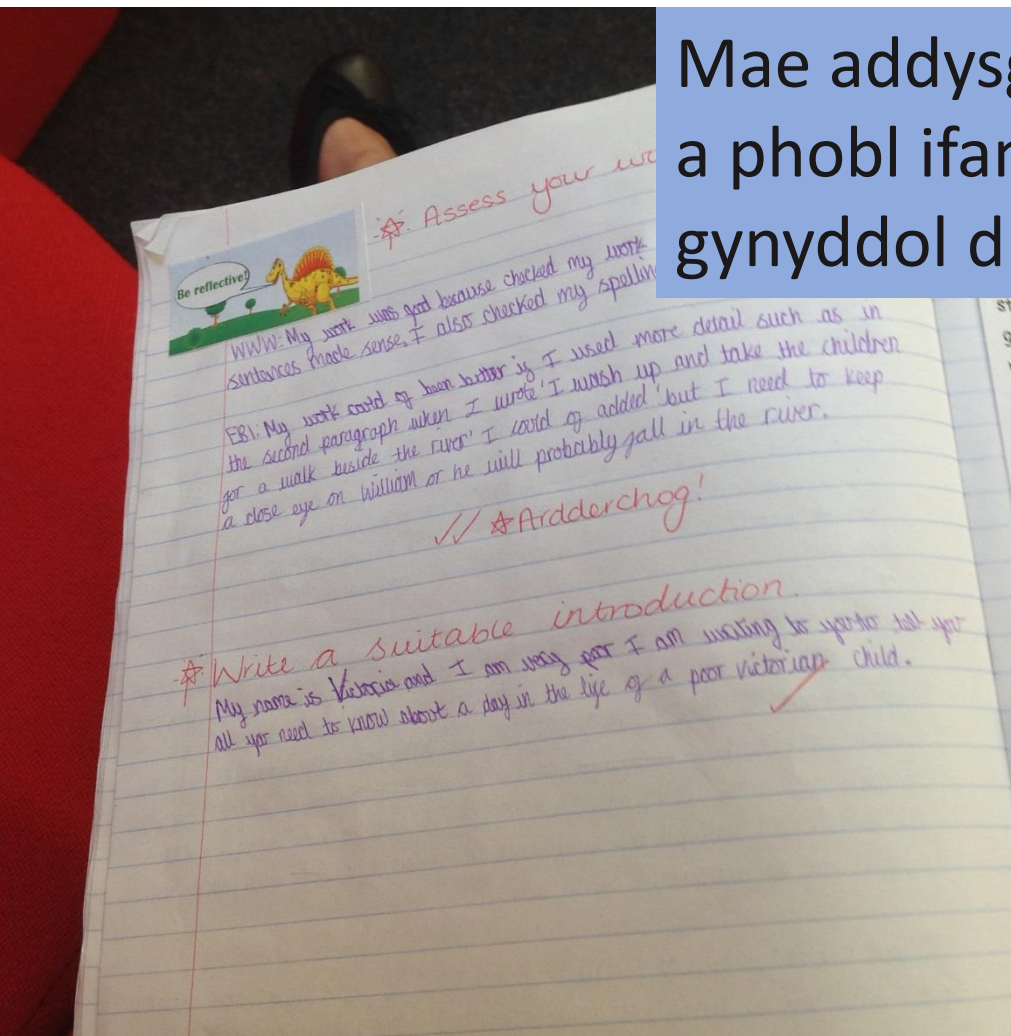
Dylech...

- gofio y dylai pob adborth (gan gynnwys marcio) fod yn amserol, yn ystyrlon, yn hylaw ac yn ysgogol ar gyfer disgyblion.

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

Mae addysgu a dysgu da yn annog plant
a phobl ifanc i gymryd cyfrifoldeb
gynyddol dros eu dysgu.

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

32

Idi math e ddefnydd yn effaithio ar gyflymdra disgym

25/5/17

Yn amlyg wrth ystyried nêl at fy canlyniadau yn amlyg mae'r corffordd yn gryfach i gymharu â'r papur, dyma pam mae'r corffordd yn disgym yn gryfach y mae'n dros ym mae'r papur yn amlyg hydref felly mae'r e.p.d yn atafu ac yn achosi i'r papur mynd yn igamgarn, i gynnwys corffordd sydd efo mwy o mas ac dydy y e.p.d dda yn gallu ymbani a'r gelymdra disgym.

Dydd Mawrth 6^{ed} o Fehefin, 2017.

Nod: Ynchwilio effaith diwr, diwr hallt ac aer ar bysio (N).

M.P.21:

- * Trafod y newidynau amgylchol.
- * Rhagymogi.
- * Cynodi canlyniadau - tabl (graff).
- * Gwario nêl at fy rhagymogiad a chreu eiddo gwyddol.

Rhagymogiad (Diwr Hallt)

Diwr

Delim yn truchus

2la o gym

Truchus

Mwy o gym

33

Rhagymogiad fodd y pwysau yn gostwng yn y diwr hallt y mae'n dros hyn ym mae'r diwr yn mwy truchus ac mae hyn yn achosi iael mwy o gym brigieth ac yn achosi iael gwyddol amgylchol. Yn amlyg mae'r diwr arferol ddim yn truchus felly credaf fodd llai o gym brigieth... Tybed ydy disgymiant yn achosi iael efo'r un effaith a brigieth?

Gwrthrych	Pwysau (N)		
	Aer	Diwr arferol	Diwr Hallt
Sospan	4	3	2.5
Siswern	2.5	2	0.5
Potel Delw	5	0.5	0.5
Gwpan	3.5	2	2
Potel o baint	5.5	2.5	2.5
Pwys 1kg	10	3	7.5
Potel o beth	1.5	5	4.5
Bês Powderi	12	5	4.5
Bin	6	2	1

Os oes un egwyddor allweddol sydd angen i athrawon ei ddeall am adborth dosbarth, dyma ydyw:

Y peth pwysicaf ydy beth mae disgyblion yn ei wneud gydag ef.

Dylech...

- cyfrannu at y dasg o adolygu polisi asesu'r ysgol yn achlysurol i sicrhau cysondeb a'i fod yn cael effaith gadarnhaol ar gynnydd disgyblion.

I gloi:

Dychwelwn at adroddiad AGAC:

O ran yr agwedd ar eu rôl sy'n fwyaf gwerth chweil, ym marn athrawon ysgol, y tri maes a ddewiswyd amlaf oedd:

- addysgu a gweld dysgwyr yn datblygu (93.5%);
- gweithio gyda phobl eraill (38.1%);
- rhoi cynnig ar ddulliau addysgu newydd ac arloesol (37.2%).

Gorau chwarae: cyd chwarae: Mae angen i ni gefnogi athrawon i roi ffocws ar yr agweddau allweddol sydd yn helpu dysgwyr i lwyddo.

Regional School Improvement Consortia
Consortia Gwella Ysgolion Rhanbarthol

I gloi:

